

mange Aar, jeg har haft den Ære og Glæde at være dets Sekretær.

København den 27. April 1917.

H. G. ZEUTHEN.

Selskabet bevilgede den ansøgte Fritagelse og besluttede at afholde Valg af Sekretær i det følgende Møde.

8. Mødet den 11^{te} Maj.

(Tilstede var 49 Medlemmer, nemlig SØRENSEN, *fung. Vicepræsident*, Christiansen, Topsøe, Warming, Steenstrup, Gertz, Heiberg, Høffding, Kroman, P. E. Müller, Erslev, Boas, Prytz, Salomonsen, Jónsson, Johannsen, Jespersen, Bang, Juul, Buhl, Kålund, Rosenvinge, Troels-Lund, Rubin, Raunkiær, Hude, A. Christensen, Henriques, Lange, J. L. W. V. Jensen, Andersen, Knudsen, Thoroddsen, Blinkenberg, Sandfeld Jensen, Bock, Brønsted, Hjelmlev, Nielsen, Poulsen, Bjerrum, Fibiger, Hansen Ostenfeld, Krogh, Nørlund, Bohr, P. O. Pedersen, *Sekretæren*, C. O. Jensen).

B. BANG talte nedenstaaende Mindeord over Selskabets afdøde Medlem H. KRABBE.

Det er efter min Mening en køn Skik, at der her i Selskabet udtales nogle Mindeord om afdøde Medlemmer, og jeg har derfor gerne imødekommet Sekretærens Ønske om at sige nogle Ord om min gamle Ven og Kollega HARALD KRABBE, som døde den 25. April.

Der turde være saa meget mere Grund dertil, som KRABBE's Virksomhed sandsynligvis er ret ukendt for de fleste af Selskabets yngre Medlemmer. Han var med sine 86 Aar Senior her, om han end i Anciennitet kun var den tredie, og han blev optaget som Medlem for 41 Aar siden. Naar hertil kommer, at han i omtrent 35 Aar har haft et yderlig svagt Syn, ja i mange Aar været næsten blind, er det let forstaaeligt, at den Tid, da han udfoldede sin videnskabelige Virksomhed, maa ligge langt tilbage.

Han blev født i København 13. Marts 1831 som Søn af dav. Kaptejn, senere Generallieutnant Ole Krabbe. I 1848 blev han Student fra Metropolitanskolen, studerede Medicin, tog Lægeeksamen 1855 og var saa i 2 Aar Kandidat ved Frederiks Hospital. Den medicinske Doktorgrad erhvervede han 1857 ved en Afhandling om Fosforsyremængden i Urinen og om fosforsure Jordarters Udfældning deraf ved Kogning. Interesse for den praktiske Lægegerning har han næppe haft i synderlig Grad; han siger i hvert Fald i sin Selybiografi: »Med særdeles Forkærlighed for de naturvidenskabelige Studier har jeg fortrinsvis ofret disse min Tid«. Han har da uden Tvivl i sin Studietid været stærkt paavirket af STEENSTRUP og ESCHRICHT, ligesom jeg formoder, at han allerede dengang har været i Forbindelse med HANNOVER og har lært af ham at bruge Mikroskopet. Han stod i alt Fald senere i ret nært Forhold til denne udmærkede Mand.

Det blev som Zoolog, specielt som Helmintholog, han kom til at udøve sin væsentligste videnskabelige Virksomhed. At han særlig kom ind paa Studiet af Indvoldsormene var ret naturligt, idet det jo netop var en Periode, hvor Studiet af disse Dyr blev drevet med stor Iver og gav højst interessante Resultater. Den ydre Anledning var forøvrigt, at han som Kandidat paa Hospitalet fik Lejlighed til at iagttage et Tilfælde af Ekinokokker i Lungerne, som han har beskrevet i det af FENGER udgivne Bind af »Hospitalsmeddelelser«.

I 1857—58 foretog han en længere Udenlandsrejse, hvorunder han især studerede hos JOHANNES MÜLLER og VIRCHOW. Da han kom hjem, overtog han den beskedne Stilling som Assistent i Anatomi hos H. BENDZ ved den dengang lige oprettede Veterinær- og Landbohøjskole, og i denne Stilling forblev han i 22 lange Aar, medens hans Kam-

merater (f. Eks. Edm. Hansen, Plum, Reisz, Fr. Trier) naaede fremragende Stilling indenfor Lægestanden.

Han havde naturligvis en saa godt som sikker Udsigt til at succedere BENDZ som Professor i Anatomi og Fysiologi — men iøvrigt formoder jeg, at det, der især forsonede ham med de smaa Kaar og den uanselige Stilling, var den rige Lejlighed, som den gav ham til at studere Indvoldsormene hos Dyrene. Til dette Studium hengav han sig i alt Fald med utrættelig Flid i en lang Aarrække.

Af væsentlig Betydning for hans Studier blev det, at han i 1863 af Regeringen blev sendt til Island for at undersøge Ekinokkysygdommens Aarsagsforhold.

SCHLEISNER havde i 1849 i sin Nosografi over Island henledet Opmærksomheden paa, at Befolkningen dér i overordentlig Grad hjemsøgt af en ejendommelig Leversygdom, og i 1853 godtgjorde ESCHRICH, at denne saakaldte Hydatidesygdom fremkaldtes af den store Blæreorm Ekinokokken (Vid. Selskabs Forhandlinger 1853, S. 211). Med dennes Udvikling var man dengang ikke fuldt paa det rene. Vel var det i 1852 lykkedes v. SIEBOLD at finde i Tarmene hos Hunde, som han havde indgivet Ekinokokker fra Husdyr, en ganske lille, hidtil ukendt Bændelorm, som man altsaa maatte antage for at være den til Blæreormen svarende Tænie, men først 1861—62 lykkedes det LEUCKART at føre det fulde Bevis for Samhørigheden ved at frembringe Blæreormen hos Svin, som han fodrede med kønsmodne Led af denne lille Bændelorm. Og endnu var det ikke sikkert, at Menneskets Ekinokok var den samme som Drøvtyggernes og Svinets, idet deres Udseende er ikke saa lidt forskellig. Menneskets er oftest betydelig større og mere tykvægget end Dyrenes, og den indeholder ofte Døttreblærer (E. altricipariens), medens Dyrenes i Reglen er en enkelt Blære, som paa sin Indside fremskyder smaa Knopper, i hvilke Bændelormshovederne dannes (E. scoleicipariens). Nogle

Forskere — f. Eks. KÜCHENMEISTER — mente, at disse Forhold betegnede en Artsforskell, og at det derfor ingenslunde var givet, at ogsaa Mennesket fik sin Ekinokok fra Hundens lille Tænie.

Paa dette Punkt fik KRABBE'S Undersøgelser paa Island væsentlig Betydning, idet han med Assistance af den bekendte Distriktslæge JÓN FINSEN godtgjorde, at man ved Fodring af Hunde (der fra Fødslen af var holdt isolerede, saaledes at de ikke kunde være blevne tilfældigt inficerede fra Slagteaffald) med Ekinokokker fra Mennesker kunde fremkalde i deres Tarme den lille Tænia Echinococcus, ganske som naar de fodredes med Ekinokokker fra Dyr. Dette Resultat blev iøvrigt samtidig opnaaet af Dr. NAUNYN i Berlin.

KRABBE opholdt sig 5 Maaneder paa Island og foretog i den Tid en Mængde Undersøgelser angaaende Indvoldorm hos Dyr. Hos 28 % af de talrige Hunde, han undersøgte, fandt han Tænia Echinococcus, medens han i Danmark kun havde fundet dem hos $\frac{1}{2}$ %. Det blev derved let forstaaeligt, at Islænderne var i høj Grad udsatte for at inficeres med Blæreorm fra Hundene, der fandtes i urimeligt stort Antal (5—6 paa hver Gaard) og levede i inderligt Samliv med Menneskene, hvis Renlighedssans dengang ikke var meget udviklet. Han bekræftede tillige det af FINSEN paaviste Forhold, at Kvæg og Faar paa Island var overordentlig plagede af Ekinokokker, saaledes at Hundene havde meget let Adgang til at inficeres ved at æde Indvoldene af slagtede Dyr.

KRABBE fremsatte naturligvis Forslag til rationel Bekæmpelse af Ekinokoksygen. Han fik trykt paa Islandsk og uddelt til Befolkningen et lille Skrift, der gav Oplysning om de Farer, der truede Mennesker og Husdyr fra Hundens Bændelorm (ikke blot Ekinokokker, men ogsaa den hos Faaret hyppige Drejesyge, fremkaldt af en anden Blæreorm, Coenurus, der udvikler sig i Faarets Hjerne), og anviste de

Veje, ad hvilke Sygdommen kunde undgaas. I 1869 udkom paa Grundlag af hans Forslag en Forordning, der sigtede til at begrænse Hundeholdet og holde Hundene fri for Tænier. Da det efter 20 Aars Forløb viste sig, at Forordningen ikke havde medført nogen Formindskelse af Hundeholdet, blev der 22. Maj 1890 givet en Lov, der indførte en almindelig Hundeskat foruden at indskærpe det tidligere givne — men ikke overholdte — Paabud om at nedgrave eller opbrænde Slagteaffald af Dyr, der var befængte med Blæreorm. Denne Lov synes at have hjulpet, og af endnu større Betydning har det formentlig været, at Forstaaelsen af Ekinokoksygdommens Afhængighed af Hundens Bændelorm er trængt mere igennem og Befolkningens Sans for Renlighed bleven betydelig forbedret. Hundeholdet skal faktisk være bleven indskrænket til det nødvendigste, og Ekinokoksygdommen være aftaget meget i Hyppighed. En Medicinalstatistik foreligger kun for nogle faa Perioder; ifølge den var der i Aarene 1896—99 forekommet c. 200—240 Tilf. aarlig, medens der i Aarene 1905—06 kun forekom 80—100 aarlig, 1909 anmeldtes 80 nye Tilfælde, 1910 68. Til Sammenligning tjener, at man i 60erne antog, at mindst 2—3 % af Befolkningen led af nævnte Sygdom σ : omtrent 1500 Mennesker.

Prof. FINNUR JÓNSSON har været saa venlig at meddele mig, at det paa Island anses for aldeles sikkert, at Ekinokoksygdommen er trængt betydeligt tilbage, og henvist til en Afhandling af Prof. GUDM. MAGNUSSON i Reykjavik Universitets Aarbog 1913, hvori han yder KRABBE'S Arbejde for denne Sag stor Anerkendelse.

1865 fik Krabbe optaget i Vid. Selskabs Skrifter en større Afhandling (med 7 Tavler) — »helmintologiske Undersøgelser i Danmark og paa Island« — hvori han gør Rede for de her omtalte og for adskillige andre Undersøgelser. Dette Værk blev næste Aar udgivet paa Fransk,

Hans andet betydelige videnskabelige Arbejde er »Bi-

drag til Kundskab om Fuglenes Bændelorme« med 10 Tavler (Vid. Selskabs Skrifter 1869). Han gør deri Rede for det betydelige Materiale, han selv eller ved flere Medarbejderes Hjælp har samlet; den største Del af Materialet har han dog faaet fra Universitetsmuseet samt fra forskellige store tyske Samlinger. Ialt har han deri beskrevet 123 Arter af Tænier hos Fugle, hvoraf 58 nye.

1882 føjede han hertil en mindre Afhandling »Nye Bidrag til Kundskab om Fuglenes Bændelorm« med 2 Tavler, hvori han skildrer 42 Arter af Tænier, hvoraf de 25 ikke var kendte før. Materialet stammer for største Delen fra Indsamlinger, som den russiske Naturforsker FEDTSCHENKO foretog 1870—71 i Turkestan, og som findes i Universitetsmuseet i Moskva. — Krabbes Redegørelse for disse er trykt paa Russisk i 1879.

Foruden disse større Arbejder har han i Vidensk. Selskabs Oversigter, i naturh. Forenings vid. Meddelelser og i Tidsskrift for Veterinærer meddelt adskillige Undersøgelser angaaende Indvoldsorme, saaledes om Sælers og Tandhvalers Spolorm, om Husdyrenes Indvoldsorme, endvidere om parasitiske Midder. I 1866 og 69 holdt han ved Universitetet Forelæsninger over Indvoldsorme.

I Treserne skrev han flere smaa Afhandlinger om Trichiner og gjorde en Del Forsøg angaaende deres Ødelæggelse ved Svinekødets Opvarmning og Saltning. Af Interesse er ogsaa hans i en lang Aarrække fortsatte Undersøgelser af Bændelorm, der var afdrevet fra Mennesker. I 5 Afhandlinger (de fleste i Nord. med. Arkiv) har han gjort Rede for 450 Tilfælde af Bændelorm og bl. a. paavist, at *Tænia solium*, som i Begyndelsen var den hyppigste, siden 1880 er bleven meget sjælden.

Saa længe hans Syn tillod ham det, arbejdede han saaledes med utrættelig Flid med sit Speciale, Helminthologien. Det faldt vel ikke i hans Lod at føre Videnskaben ind paa nye

Baner, men hans Undersøgelser var omhyggelige og paalidelige, og hans Navn blev ved dem kendt og anset mellem Fagmænd overalt i Verden. Et Vidnesbyrd herom er bl. a. den meget store Samling af Særtryk af helminthologiske Arbejder, der blev sendt ham, og som han har skænket til Højskolens Bibliotek.

1880 opnaaede han endelig den Stilling, han saa længe havde ventet paa, idet han blev udnævnt til Lærer i Anatomi (til 1893 tillige i Fysiologi) ved Veterinær- og Landbohøjskolen, men allerede et Par Aar efter blev hans Syn saa svagt, at det nødvendig maatte hæmme hans Virksomhed som Lærer og især som videnskabelig Forsker.

Hans Nøjagtighed, Samvittighedsfuldhed og hans Evne til at give en kortfattet og klar, om end ikke livlig Fremstilling gjorde ham dog til en paaskønnet Lærer, og hans i 1885 udgivne lille Lærebog i Anatomi («Erindringsord til Forelæsningerne over Hestens Anatomi» med et Tillæg om Afvigelserne hos de andre Husdyr 1889) var ved sin knappe Form vel tilpasset til Elevernes Tarv. I sin Assistenttid havde han udført mange gode Museumspræparater, der tillige benyttedes ved Undervisningen, saaledes smukke, opmejslede Tandpræparater og tørrede Injektionspræparater af Arterierne, men af selvstændige Bidrag til Studiet af Husdyrenes Anatomi har han iøvrigt kun leveret et Par smaa Arbejder om Tyggeredskaberne og om Knæleddet hos Hesten.

Hans Virksomhed som Lærer angik ikke alene Veterinærerne, men ogsaa Landmændene samt Eleverne paa Ride-skolen. Til Brug for begge disse Elevklasser udgav han i 1892 en kort Fremstilling af »Huspattedyrenes, særlig Hestens Bygning og Liv«. Ogsaa for Kunstakademiets Elever docerede han af og til Hestens Anatomi.

For Dyrlægestanden fik hans mangeaarige Virksomhed som Udgiver af Tidsskrift for Veterinærer (fra

1871—76 sammen med Bagge, derefter alene til 1894) stor Betydning. Det var i største Delen af dette Tidsrum Dyr-lægernes eneste faglige Organ. Selv offentliggjorde han heri mange Artikler ikke blot om Parasiter, men ogsaa om forskellige, mest epizootiske Sygdomme, samt i 1871 en Række indgaaende Undersøgelser om Legemsvarmen hos sunde Husdyr, noget som dengang ikke var tilstrækkelig klarlagt. Fra 1871—1900 udgav han Aarsberetningen for det veterinære Sundhedsraad, af hvilket han i mange Aar var Medlem.

KRABBE var saaledes en meget flittig og virksom Mand. Han var pligtopfyldende, punktlig og nøjagtig i al sin Gerning; af Karakter var han i høj Grad retsindig, velvillig og fordringsløs, og han bar som en Mand sin tunge Skæbne at miste Synet. Han var trofast i Venskab og bevarede mange Venner fra sine unge Dage saavel her hjemme som i Udlandet (bl. a. ERNST HÄCKEL i Jena). Gennem sin udmærkede Hustru kom han i nøje Forhold til mange Islændere, og ikke faa af dem gæstede hans lykkelige Hjem.

Saalænge han kunde færdes ude, gav han næsten altid Møde her i Selskabet, og det er derfor med Føje, at Krøyer har anbragt hans karakteristiske Skikkelse som en af Forgrundsfigurerne paa sit berømte Maleri.

Jeg er vis paa at vinde Tilslutning, i alt Fald hos Selskabets ældre Medlemmer, naar jeg udtaler et »Ære være hans Minde«.

J. E. V. BOAS gav en Meddelelse om Antilocapras Horn og deres Forhold til andre Cavicorners og Hjortenes. Den vil fremkomme i »Meddelelserne«.

Derefter gav K. HUDE en Meddelelse om Lysias' Epitafios og Platons Menexenos. Den vil ligeledes blive trykt i »Meddelelserne«.

Endelig fortsatte V. POULSEN en tidligere Meddelelse om Forsøg med elektriske Udladninger.